

Päätös

25.5.2023

VN/6983/2023
VN/6983/2023-STM-2

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue, Siun sote
Tikkamäentie 16
80210 Joensuu

(Y-tunnus 3221317-4)

Valtionavustuksen myöntäminen päihteitä käyttävien äitien palveluiden turvaamiseksi / Pohjois-Karjalan hyvinvointialue

HAKEMUS

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä Siun sote (Y-tunnus 2732095-2) on ha-
kenut 3.3.2023 saapuneella hakemuksella 152 160 euroa valtionavustusta vuodelle 2023. Valtion-
avustuksella pilotoidaan uusia monitoimijuu- den työmalleja, jotta toiminnan tehostaminen mahdolli-
sua työmuotoja ja osaamista kehittämällä. Avustuksella kehitetään ja syvennetään osaamista
päihde-erityisestä avomuotoisesta raskausajan ja vauvavaiheen perhekuntoutuksesta Suojaa-hank-
keessa pilotoidun mallin mukaisesti ja integroidaan se osaksi aikuisten mielenterveys- ja päihdehoi-
toa. Suojaa-hankkeessa laadittua äitiys- ja lastenneuvoloiden terveydenhoitajien työohjetta päihtei-
den käytön tunnistamisesta on tarkoitus jatkokehittää ja vahvistaa juurruttamista.

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN RATKAISU

Sosiaali- ja terveysministeriö myöntää Siun sotel- le 140 000 euroa valtionavustusta hakemuksen mu-
kaiseen tarkoitukseen.

Valtionavustus on käytettävissä 1.1.2023–31.12.2023 välisenä aikana syntyviin kustannuksiin. Avus-
tus maksetaan valtion vuoden 2023 talousarvion momentilta 33.03.63 ja kohdennetaan myöntöpää-
tösperusteisesti.

Avustuksen saajan tulee huolehtia siitä, että se kattaa tällä avustuksella vain sellaisia kustannuksia,
joita ei tule korvattavaksi muulla rahoituksella. Tässä päätöksessä on kerrottu, minkälaisiin kustan-
nuksiin avustusta voidaan käyttää. Avustuksella voidaan kattaa enintään kahdeksankymmentä pro-
senttia (80%) toiminnan valtionavustukseen oikeuttavista kustannuksista.

Valtionavustukseen sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001).

PERUSTELUT

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Meritullinkatu 8
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

02951 63415
+358 2951 63415

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.stm@gov.fi
stm.fi

Valtion julkisen talouden suunnitelmaan vuodelle 2023 (33.03.63) on vahvistettu vielä kolme miljoonaa euroa päihteitä käyttävien äitien hoitoon turvaamaan päihteitä käyttävien äitien palvelut. Sosiaali- ja terveysministeriö ilmoitti haettavaksi valtionavustusta päihteitä käyttävien äitien palvelujen turvaamiseksi. Hakuaika oli 23.1.–6.3.2023.

Päihteitä käyttävien raskaana olevien naisten ja vauvaperheiden palveluiden järjestäminen on vuoden 2023 alusta lähtien hyvinvointialueiden vastuulla. THL:n arvion mukaan raskaana olevien päihteitä käyttävien naisten ja vauvaperheiden tarvitsemien palvelujen saatavuudessa, saavutettavuudessa ja sisällöissä on kuitenkin suuria alueellisia eroja. Osa erityisryhmästä jää täysin tunnistamatta ja ohjautumatta palvelujen piiriin.

Talousarvioon sisältyi vuosina 2018—2022 vuosittainen 3 milj. euron määräraha, jonka tarkoituksena oli turvata päihteitä käyttävien äitien hoito ja kuntoutus ennen sote-uudistuksen voimaantuloa. Toiminnan kehittämisen kannalta vuosina 2021—2023 toteutetaan STM:n ja THL:n yhteistyönä valtakunnallinen kehittämishankekokonaisuus, jonka yhteydessä kehitetään kohderyhmän palveluketjuja ja -kokonaisuuksia ja tehostetaan raskauden aikaisen päihteidenkäytön tunnistamista viidessä aluehankkeessa. Tähän tarkoitukseen on vuonna 2022 ollut haussa erillistä kehittämisavustusta. Valtionavustusten käytön mahdollisimman hyvän vaikuttavuuden vuoksi yhteistyö palveluntuottajien ja kehittämishankkeiden välillä on toivottavaa. Valiokunta painottaa julkisen talouden suunnitelmassa, että päihdeäitien palveluohjauksen, palvelujen ja palveluketjujen tulee toimia jatkossa saumattomasti ja että palvelujen saatavuutta ja riittävyttä seurataan huolellisesti.

Hakuilmoituksen mukaan palvelun kohderyhmänä ovat raskaana olevat, vastasyntyneet sekä vauvaperheiden päihteitä käyttävät äidit, heidän mahdolliset kumppaninsa sekä perheen mahdolliset muut lapset. Palveluissa on kyse päihdekuntoutuksesta, joka kattaa kokonaisvaltaisen hoidon ja kuntoutuksen. Valtionavustusta ei myönnetä pelkkään päihdekatkaisuhoitoon. Hakijalta vaaditaan aiempaa kokemusta ja erityisosaamista palvelujen tuottamisesta kyseiselle kohderyhmälle.

Hakemukset on käsitelty sekä sosiaali- ja terveysministeriössä että Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksessa (THL). THL on laatinut STM:lle esityksen myönnettävistä avustuksista. Sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen esitys, että sosiaali- ja terveysministeriön ratkaisu perustuvat hakuilmoituksen mukaiseen kokonaisarviointiin, jossa on tarkasteltu seuraavia kriteereitä:

- Palvelun kohteena ovat raskaana olevat, vastasyntyneet sekä vauvaperheen päihteitä käyttävät äidit, heidän mahdolliset kumppaninsa sekä perheen mahdolliset muut lapset. Hakemuksessa tulee kuvata selkeä toimintamalli tälle kohderyhmälle.
- Palveluissa on kyse päihdekuntoutuksesta, joka kattaa kokonaisvaltaisen hoidon ja kuntoutuksen. Valtionavustusta ei myönnetä pelkkään päihdekatkaisuhoitoon eli vain tietyn vaiheen osakuntoutukseen.
- Hakijalta vaaditaan aiempaa kokemusta ja erityisosaamista palvelujen tuottamisesta kyseiselle kohderyhmälle.
- Maantieteellinen kattavuus ja asiakkaiden yhdenvertaiset mahdollisuudet käyttää erityispalveluja.

THL:n arvion mukaan hakemus täytti kokonaisuudessaan hakukriteerit. Hakemuksessa kuvattiin selkeä koordinoivan avopalvelun perhekuntoutuksen toimintamalli kohderyhmälle. Toiminta tarjoaisi kohderyhmälle kokonaisvaltaista avomuotoista hoitoa ja kuntoutusta, varhaista tunnistamista ja palvelukokonaisuuden koordinoimista tehostamista. Siunsoten terveys- ja sairaanhoitopalvelujen toimialueella on pitkä kokemus tuottaa ja kehittää palveluja kohderyhmän tarpeisiin. Pohjois-Karjalan alueella toimii myös Kostamokoti Oy, joka tuottaa kohderyhmälle suunnattua laitospalveluista päihdeperhekuntoutusta, mutta Siunsoten hanke olisi alueen ainoa kohderyhmälle suunnattu avopalvelutoiminta.

Kaikki edellä mainitut, THL:n esittämät perustelut avustuksen myöntämiseksi ovat sosiaali- ja terveysministeriön arvion mukaan asianmukaisia, paikkansapitäviä ja relevantteja avustuksen määrän harkinnassa.

Valtionavustuksen kohteena olevalle toiminnalle ja sen rahoitukselle on selkeä yhteiskunnallinen tarve. Kyseessä on asiakasryhmä, jonka tunnistaminen ja kuntouttaminen on tärkeää erityisesti lasten edun toteutumisen näkökulmasta. Päihteitä käyttävien äitien palveluiden kehittäminen ja toteuttaminen edellyttää erityistä osaamista. Valtionavustuksen myöntämistä voidaan pitää tarpeellisena valtionavustuksen hakijan saama muu julkinen tuki sekä valtionavustuksen kohteena olevan toiminnan laatu ja laajuus huomioiden.

THL:n esittämä hakijakohtainen valtionavustuksen määrä perustuu hakijan esittämään talousarvioon, jonka pohjalta on tehty harkinnanvarainen päätösesitys.

Sosiaali- ja terveysministeriö hyväksyy Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen esittämät perustelut esitetyllä tavalla.

Valtionavustuksen maksaminen

Valtionavustuksen maksamisesta huolehtii Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

THL maksaa valtionavustuspäätöksen mukaisen avustuksen ennakkona kahdessa erässä seuraavasti:

Ensimmäinen erä	2/3 avustussummasta	15.6.2023
Toinen erä	1/3 avustussummasta	30.9.2023

Maksatusta varten avustuksen saajan tulee toimittaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle tilinnumero, jolle avustus suoritetaan. Tilinumeroa koskevaan ilmoitukseen on liitettävä pankin allekirjoittama todistus tai vaihtoehtoisesti tiliote, josta selviää, että annettu tilinnumero on organisaation tilinnumero. Mikäli tilinnumero ei ole muuttunut vuoteen 2022 liittyvän valtionavustuksen maksatuksen jälkeen, ei tilinumeroa ole tarpeen toimittaa uudelleen.

Avustuksen saajan tulee ottaa huomioon, mitä tässä päätöksessä on todettu valtionavustukseen oikeuttavista kustannuksista. Saajan tulee ottaa huomioon, että kohdassa "Hyväksyttävät kustannukset" ei ole voitu käsitellä kaikkia sellaisia kustannuksia, joita toiminnan yhteydessä mahdollisesti syntyy. Jos on epäselvää, onko kustannus valtionavustukseen oikeuttava kustannus, avustuksen saajan tulee ottaa etukäteen yhteyttä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteyshenkilöön.

Valtionavustuksen ehdot

Talousarvio

Avustuksen saajan tulee toimittaa sosiaali- ja terveysministeriöön ja THL:ään 30.6.2023 mennessä päivitetty talousarviolaskelma, jossa on huomioitu myönnetyn valtionavustuksen määrä.

Kirjanpito

Valtionavustuksen saajan tulee järjestää kirjanpitonsa riittävä tilintarkastus valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta. Tilintarkastajan antama tilintarkastuskertomus ja lausunto avustuksen käytöstä tulee toimittaa THL:lle valtionavustusselvityksen yhteydessä. THL ohjeistaa tilintarkastuslausunnon sisällöstä erikseen.

Valtionavustuskelpoisiksi hyväksyttävät kustannukset

Valtionavustuksen saaja saa käyttää avustusta ainoastaan todellisiin, kohtuullisiin, avustettavan toiminnan kannalta perusteltuihin ja valtionavustuksen perusteeksi hyväksytyihin kirjanpidon mukaisiin kustannuksiin. Hankesuunnitelmaan ja kustannusarvioon sisällytettyjä kustannuseriä ei ole hyväksytty sellaisenaan tällä päätöksellä, vaan kustannuksia arvioidaan erikseen maksatushakemuksen yhteydessä.

Avustusta saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, johon se on myönnetty. Hyväksyttävänä kustannuksina korvataan hakemuksen liitteenä esitetyn talousarvioin mukaiset seuraavat, toiminnalle välttämättömät ja perustellut kustannukset, joita ei korvata muulla rahoituksella (STEA, kuntien rahoitus, eräillä toimijoilla muut tuotot):

Hyväksyttäviksi kustannuksiksi luetaan:

- henkilöstökulut (palkkakulut, lakisääteiset sivukulut, muut henkilöstökulut);
- toiminnan välttämättömät hallinnointikustannukset;
- vuokrat sekä kiinteistö- ja huoneistokulut;
- asiakaskulut;

- palveluiden ostot (koulutus- ja työnohjauspalvelut, IT-palvelut, tulkkipalvelut, muut palveluiden ostot);
- matkakulut;
- koneet ja laitteet siltä osin ja siltä ajalta, kun niitä on käytetty avustuksen kohteena olevassa toiminnassa. Jos koneita ja laitteita ei käytetä toiminnan tarpeisiin koko niiden käyttöikä, tukikelpoisiksi katsotaan ainoastaan poistokustannukset, jotka vastaavat toiminnan kestoa yleisesti hyväksytyjen kirjanpitoperiaatteiden mukaisesti;
- muut tarpeelliset yleiskustannukset ja toimintakustannukset.

Laskennallisia kustannuksia ei hyväksytä valtionavustukseen oikeuttaviksi kustannuksiksi. Toimitilakustannusten tulee perustua todellisiin kustannuksiin. Hallinnointikustannusten tulee perustua vyörytettyihin kustannuksiin ja ne tulee pystyä osoittamaan vyörytysperusteet sisältävällä laskelmalla.

Palkkakustannusten kohdentamisen tulee perustua tämän päätöksen mukaiseen toimintaan käytettyyn työaikaan. Niiden henkilöiden osalta, joiden työaika ei kohdennu 100 % tässä päätöksessä tarkoitettuun toimintaan, tehtyjen työtuntien tulee olla riittävällä ja luotettavalla tavalla todennettavissa ajantasaisesta työaikakirjanpidosta tai muusta työajanseurannasta. Näiden työntekijöiden osalta viikoittaiseen tai kuukausittaiseen työajanseurantaan merkitään päiväkohtaisesti tämän päätöksen mukaiseen toimintaan tehty työ sekä organisaatiolle tehty muu työ. Siten työajanseurannasta tulee käydä ilmi työntekijän kuukausittaisen työajan jakautuminen tässä päätöksessä tarkoitetun työn ja mahdollisen muun samassa organisaatiossa tehdyn työn välillä sekä työntekijän tekemä kokonaisyöaika. Työntekijän ja työnantajan tulee allekirjoittaa ja päivätä työajanseurannasta laadittava lomake tms. Työajanseuranta tulee arkistoida.

Valtionavustukseen oikeuttavina kustannuksina ei voida hyväksyä työnohjauskustannuksia, eikä koulutuskustannuksia, jotka aiheutuvat sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain (817/2015) 5 §:ssä tai sote-järjestämislain 59 §:ssä tarkoitetusta kunnan lakisääteisestä täydennyskoulutusveloitteesta.

Valtionavustuksen saajan valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta saamat tulot vähennetään valtionavustukseen oikeuttavista kustannuksista.

Valtionavustukseen oikeuttaviksi kustannuksiksi hyväksytään ilman eri selvitystä hankkeen työntekijöiden henkilökohtaiseen käyttöön tulevat työvälineet, kuten tietokone ja matkapuhelin sekä niiden käytöstä aiheutuvat kustannukset. Muita laite- tai kalustehankintoja ei hyväksytä, ellei hankinnoista ole ennen niiden tekemistä sovittu sosiaali- ja terveysministeriön yhteyshenkilön kanssa.

Valtionavustusta ei saa käyttää rakennusinvestointeihin eikä perusparannuksiin.

Valtionavustukseen oikeuttavia kustannuksia eivät ole valtionavustuksen saajan voitto, tappio tai muu varaus, lahjat ja edustuskulut, lukuun ottamatta kokouskäytäntöihin liittyvää normaalia vieraanvaraisuutta, eivätkä laskennalliset rahoituskulut. Hyväksyttäviä kustannuksia eivät myöskään ole sellaiset suoritusveloitteiden täyttämistä aiheuttavat mahdolliset menot ja kustannukset, jotka ovat aiheutuneet virheellisestä toiminnasta tai laiminlyönnistä.

Tilintarkastus

Valtionavustuksen saajan tulee järjestää kirjanpitonsa riittävä tilintarkastus valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta. Tilintarkastajan antama tilintarkastuskertomus ja lausunto avustuksen käytöstä tulee toimittaa THL:lle valtionavustusselvityksen yhteydessä. THL ohjeistaa tilintarkastuslausunnon sisällöstä erikseen.

Valtionavustuksella hankittu omaisuus

Tässä valtionavustuspäätöksessä määriteltyä käyttötarkoitusta varten hankittua omaisuutta ei saa käyttää pysyvästi muuhun kuin valtionavustuspäätöksessä määriteltyyn käyttötarkoitukseen, kun omaisuuden hankintaan on myönnetty valtionavustusta. Omaisuuden omistus- tai hallintaoikeutta ei saa luovuttaa toiselle valtionavustuksen kohteena olevan omaisuuden käyttöaikana. Tällä päätöksellä omaisuuden käyttöajaksi määrätään kymmenen vuotta valtionavustuksen viimeisen erän maksamisesta. Valtionavustuksen saaja on valtionavustuslain 14 §:n 2 momentin mukaan velvollinen ilmoittamaan sosiaali- ja terveysministeriölle avustuksella hankitun omaisuuden käyttötarkoituksen muutoksesta, joka tapahtuu tämän kymmenen vuoden määräajan aikana.

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus periä käyttötarkoitukseksi asetetun määrärajan ja todellisen käyttöajan välistä erotusta vastaava suhteellinen osuus hankintaan käytetystä valtionavustuksesta.

Ilmoitusvelvollisuus ja raportointi

Avustuksen saajan on viipymättä ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle kirjallisesti toimintaansa liittyvistä muutoksista, kuten esimerkiksi toiminnan laajuutta koskevista muutoksista tai oleellisista toimintaa koskevien sääntöjen muutoksista. Valtionavustuksen maksamisen edellytyksenä on, että valtionavustuksen myöntämisen perusteet edelleen täytyvät muutoksista huolimatta.

Avustuksen saajan tulee ilmoittaa sosiaali- ja terveysministeriölle viipymättä kirjallisesti muista julkisista tuista, joita se saa tai hakee toimintaansa, sekä toimittaa kopiot näistä asiakirjoista (hakemukset, päätökset, muut vastaavat asiakirjat) ministeriöön.

Valtionavustusselvitys

Hankkeen päätyttyä valtionavustuksen saajan tulee tehdä valtionavustusselvitys. Valtionavustusselvitys tehdään sosiaali- ja terveysministeriöstä saatavalle valtionavustusselvityslomakkeelle. Selvitys tulee toimittaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle viimeistään 30.4.2024.

Valtionavustusselvitykseen liitetään oikeiksi todistetut jäljennökset vuodelta 2023:

- tilintarkastuskertomus ja lausunto avustuksen käytöstä;
- tuloslaskelma ja tase liitteineen;
- vertailu toiminnan kustannusarvion ja toteutuneiden kustannusten välillä;
- vastuuhenkilön allekirjoittama, tiivis selvitys toiminnan toteutumisesta;
- yhteenveto avustusta saaneiden yksiköiden asiakasmääristä ja hoitovuorokausista sekä yksiköiden saamista kuntaosuuksista.

Valtionavustusselvityksen hyväksymisestä päättää Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen esityksestä sosiaali- ja terveysministeriö.

Muut ehdot

Valtionavustuksella tehtäviin hankintoihin sovelletaan lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016) siltä osin kuin hankinnat kuuluvat mainitun lain piiriin. Hankintalain asianmukaisen noudattamisen laiminlyöminen katsotaan valtionavustusehtojen olennaiseksi laiminlyönniksi.

Valtionapuviranomaisen valvontaoikeus

Valtionavustuksen saajan on annettava Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle ja sosiaali- ja terveysministeriölle valtionavustuspäätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi oikeat ja riittävät tiedot.

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ja valtionalouden tarkastusvirastolla tai niiden valtuuttamalla tarkastajalla on oikeus suorittaa valtionavustuksen maksamisessa ja käytön valvonnassa tarpeellisia tämän päätöksen mukaiseen toimintaan sekä valtionavustuksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia.

Tarkastusta suorittavalla on oikeus saada haltuunsa korvaukset tarkastuksen edellyttämät tiedot ja asiakirjat. Valtionavustuksen saaja on velvollinen avustamaan tarkastuksen toteuttamisessa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos voi avustaa sosiaali- ja terveysministeriötä hankkeen valvonnassa ja tarkastamisessa, jos sosiaali- ja terveysministeriö niin määrää.

Maksatuksen keskeytys ja valtionavustuksen takaisinperintä

Sosiaali- ja terveysministeriö voi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen esityksestä tai omasta aloitteestaan päättää, että valtionavustuksen maksatus keskeytetään valtionavustuslain 19 §:n perusteella, tai että valtionavustuksen maksatus lopetetaan ja jo maksettu valtionavustus peritään takaisin valtionavustuslain 21 tai 22 §:ssä määritellyissä tilanteissa. Valtionavustuksen saajan on maksettava palautettavalle tai takaisin perittäväälle määrälle valtionavustuksen maksupäivästä korkolain

(633/1982) 3 §:n 2 momentin mukaista vuotuista korkoa lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä. Takaisin perittävälle määrälle on maksettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettun korkokannan mukaan, ellei määrää makseta viimeistään valtionapuviranomaisen asettamana eräpäivänä (valtionavustuslaki 24 ja 25 §).

Yhteyshenkilöt ja lisätietojen antaja

Päihteitä käyttävien äitien palveluja koskevana yhteyshenkilönä ja avustuksen käytön valvojana sosiaali- ja terveysministeriössä toimii sosiaalineuvos Marjo Malja, p. 0295163581, marjo.malja@gov.fi.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteyshenkilönä toimii yksikönpäällikkö Joonas Peltonen. Joonas Peltonen, yksikönpäällikkö, p. 029 524 7947, etunimi.sukunimi@thl.fi

Hakijan yhteyshenkilö on kehittämisjohtaja Heli Aalto, p. 0133307908, heli.aalto@siunsote.fi

Sovelletut oikeusohjeet

Valtionavustuslaki (688/2001) 1, 5, 6, 7, 11, 12 - 17 §, 37 §.

Valtion talousarvio vuodelle 2023 (37/2022 vp) ja siinä asetettu määräraha

Hallintolaki (434/2003)

Muutoksenhaku

Sosiaali- ja terveysministeriön päätökseen saa valtionavustuslain 34 §:n mukaan vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimusosoitus on tämän päätöksen liitteenä. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuden siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) säädetään.

Perhe- ja peruspalveluministeri

Krista Kiuru

Johtaja

Jari Keinänen

Liitteet	Oikaisuvaatimusosoitus
Jakelu	Hakija
Tiedoksi	YTO/YPA valtionavustukset Terveyden ja hyvinvoinnin laitos STM APO/OHO/TUTO/YTO/ Talousasiat